

KARDES TÜRKÜLER: Muziek voor Broederschap

Kardes Türküler ontstond in 1993, als onderdeel van een project van de Bogaziçi University Folklore Club in Istanbul. Studenten gaven een concert dat bedoeld was om volksmuziek uit Anatolië (het Aziatische deel van het land) te interpreteren vanuit de eigen culturele structuur en in de eigen talen. Er kwam Turkse, Koerdische, Azerbeidzjaanse en Armeense muziek aan bod. Dit project werd daarna op meerdere plekken in Turkije uitgevoerd en na hun afstuderen bleven de studenten als groep bij elkaar. Ze vulden hun repertoire vervolgens aan met muziek van Georgiërs, Roma, Macedoniërs en Alevi. Kardes Türküler betekent 'broederlieden' en het uitdragen van de boodschap van 'broederschap van mensen' is dan ook de doelstelling van de groep. Ze bestaan uit een kern van twaalf vrouwen en mannen, maar het komt ook voor dat ze met het dubbele aantal mensen op het podium staan. Sinds hun oprichting hebben ze vijf cd's opgenomen, samengewerkt met de beroemde Koerdische zanger Siwan Perwer en de muziek gemaakt bij de film *Vizontele* van Yilmaz Erdogan.

Tekst: **Julia Heuwekemeijer**

Wat was de achtergrond van dit eerste project?

Het was een politieke daad om liederen van die bevolkingsgroepen in hun taal te zingen. In 1993 was er een enorme druk op de culturele identiteit van de mensen in Turkije. Het was verboden om in het openbaar andere talen dan Turks te gebruiken. Acties voor recht op culturele identiteit werden onderdrukt. Het was in deze atmosfeer dat wij geloofden dat de mensen van Anatolië het recht hadden hun eigen talen te spreken en hun culturen te laten leven. Wij geloofden in een multicultureel Turkije. Daarom begonnen we de muziek uit Anatolië in hun eigen talen te zingen. Het Kardes Türküler project ontstond omdat we met muziek en dans een antwoord wilden geven op de culturele en poli-

tieke druk. De teksten van de muziek zijn geen politieke teksten, ze gaan over het dagelijkse leven, liefde en werk, steden en dorpen. Het zingen van deze muziek in hun eigen taal en het samen uitvoeren ervan in één concert was iets politieks en het was tegen de officiële strategie van de overheid.

Kardes Türküler werd regelmatig geconfronteerd met belemmeringen. Het was niet altijd makkelijk om concerten te geven en het kwam voor dat radiostations alleen de liederen van hun album uitzonden die in het Turks waren gezongen. Televisiestations wilden zelfs hun videoclip bij *Kara üzüm habbesi*, een liefdeslied dat iedereen in Turkije kent, aanvankelijk niet uitzenden. Volgens Kardes Türküler is dit het gevolg van de politieke lading die al snel ontstaat in een context waar culturen worden onderdrukt.

Ondanks belemmeringen gaf Ismail Cem, de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, cd's van Kardes Türküler en van andere muzikanten die in verschillende talen zongen als een gift aan verscheidene Europese diplomaten.

Hoe moet deze paradox begrepen worden?

Hij deed dat om te laten zien dat de talen vrij gesproken mochten worden in Turkije. Maar in die tijd waren cursussen in deze talen verboden en werd er enorme druk op activisten van identiteitsbewegingen uitgeoefend. Dat onze cd een gift was aan diplomaten in Europa had voor ons geen enkele betekenis, want het was niet zo dat de verschillende bevolkingsgroepen in Anatolië het recht hadden om hun cultuur in het openbaar te uiten. Het zingen van onze muziek in Turkije heeft betekenis hier in Turkije.

Is deze situatie sindsdien veranderd?

De identiteitsbewegingen in Turkije hebben in de afgelopen tien, vijftien jaar veel veranderingen bewerkstelligd. Tegenwoordig wordt het zingen van muziek in de eigen taal niet meer als bedreiging ervaren door de overheid en het publiek. Er zijn nu ook programma's in het Koerdisch en andere talen op de nationale radio- en televisiezender TRT. Na de jaren negentig zijn de identiteitsrechten voor de verschillende bevolkingsgroepen wel verbeterd en er is een positieve invloed van de Europese Unie op de wetgeving. Toch kun je niet zeggen dat er in Turkije een sfeer is waar elke cultuur en elke taal vrij vertegenwoordigd kan worden. Daar komen de recente spanningen nog bij: de nationalistische bewegingen zijn zich weer openlijk tegen de Koerden gaan keren. Helaas, we kunnen niet zeggen dat vrede overheerst in de politieke sfeer.

De essentie van Kardes Türküler is het principe van 'het broederlijk samenleven van mensen'. Hebben jullie een bijdrage kunnen leveren aan dit ideaal?

De culturen van verschillende etnische groepen zijn zichtbaarder geworden in het openbaar. Omdat de officiële geschiedenis van Turkije niets uitlegt over de achtergrond van verschillende talen en religies op haar grondgebied, was het van belang dat mensen in het westen van het land het bestaan van Koerden, Armeniërs en Grieken, en hun bijdragen aan de cultuur, begonnen te accepteren. Deze verbetering is natuurlijk vooral te danken aan de identiteitsbewegingen in Turkije. Kardes Türküler heeft een rol gespeeld bij het veranderen van het begrip van de mensen. Het is ontzettend mooi om te zien dat bij onze concerten in het westen van Turkije mensen meezingen met de Koerdische en Armeense muziek. Het laat zien dat mensen in ons land die voor een democratisch en multicultureel Turkije zijn, ons werk ondersteunen. Het gaat te ver om te zeggen dat we een doorslaggevende rol hebben gespeeld in het veranderen van de culturele sfeer in Turkije, maar ons project heeft er wel een positieve bijdrage aan geleverd.

Kardes Türküler treedt regelmatig op buiten Turkije. Gaan de politieke boodschappen in jullie muziek niet voorbij aan dat publiek?

Mensen buiten Turkije houden van onze muziek omdat ze de ritmes en de atmosfeer van de muziek begrijpen. Het is het beste als we voor concerten interviews kunnen geven, zodat het makkelijker is voor ons om uit te leggen wat we doen. We leggen onze ideeën en onze muziek uit, in het Engels, Duits of Frans, zodat dit duidelijk is tijdens het concert.

De groep probeert om zowel verschillen als overeenkomsten in de muziek van etnische groeperingen te benadrukken zonder uit te gaan van een 'mozaïek van culturen'. Een mozaïek bestaat immers uit afzonderlijke vlakken, terwijl culturen juist met elkaar

vermengen. Culturen liggen niet naast elkaar, keurig gescheiden door grenzen, maar zijn een samenhangend geheel. Kardes Türküler voert muziek van verschillende groeperingen dan ook naast elkaar uit, of soms zelfs met elkaar vermengd.

Welke reacties krijgen jullie op het bij elkaar brengen van al deze verschillende muziek?

We proberen muziek met verschillende talen en uit verschillende regio's te maken die hun eigen culturele karakter houden. We onderzoeken het effect van het samenleven van mensen op de taal en muziek. Mensen beïnvloeden elkaars culturele leven. Veel mensen hebben bijdragen geleverd aan ons project door opnamen aan ons te geven die ze van hun familie hadden. Bij concerten dansen en zingen mensen mee bij muziek met een andere taal dan die van henzelf. Natuurlijk zijn er mensen die tegen ons standpunt zijn, maar dat is een culturele strijd.

Er is eens geschreven dat het in de muzikale benadering van Kardes Türküler niet gaat om een nostalgische terugblik op het verleden, maar juist om een hedendaagse interpretatie. Hoe benaderen jullie dit?

Kardes Türküler arrangeert de muziek niet zoals deze vijftig of honderd jaar geleden werd uitgevoerd. Wel proberen we de sfeer van de muziek te begrijpen. Was het een bruiloftslied, een begrafenislied, een werklied of een lentefestlied? Van daaruit proberen we een bepaalde sfeer in de muziek te bouwen. We gebruiken hierbij niet alleen authentieke instrumenten, maar ook bijvoorbeeld basgitaar, accordeon en bouzouki. Hoewel het belangrijk is om de ritmische en melodische structuur van de muziek te behouden, brengen we daarin ook variaties aan. Daarnaast proberen we in de muziek onze mening over verschillende dingen uiteen te zetten. *Gülsüm* is bijvoorbeeld een traditioneel vrouwenlied. Op onze laatste cd, *Bahar*, hebben we er bepaalde teksten en een andere melodie aan toegevoegd waarin we laten blijken hoe we denken over de werkomstandigheden van veel vrouwen in de dorpen. Het arrangement verandert afhankelijk van wat we

willen overbrengen met de muziek. We baseren onze muziek op tradities maar proberen hierbij ons begrip van het Turkije en de wereld van nu uit te leggen. We voegen onze ideeën en politieke gedachten toe aan de muziek. We leven immers in 2006 in Istanbul.

Turkse muziek verschilt in veel opzichten van westerse muziek. Zo gaat het gaat in Turkse muziek om de opbouw en het verloop van de melodie. Harmonieën spelen hierbij, in tegenstelling tot westerse muziek, geen enkele rol. Een ander groot verschil is dat westerse muziek twaalf tonen in het octaaf kent. Turkse muziek daarentegen kent veel meer tonen, de zogenaamde microtonen, die een wezenlijk onderdeel van de muziek vormen. De muzikanten van Kardes Türküler veranderen nooit iets aan de microtonen omdat het karakter en het gevoel van de muziek dan verdwijnen. Ze proberen westerse instrumenten zo te gebruiken dat ze binnen dat systeem passen. Op een gitaar worden bijvoorbeeld akkoorden zonder terts gespeeld, maar het is ook mogelijk om de tonen van westerse instrumenten te veranderen door snaren omhoog te duwen, bepaalde vingergaten te openen of andere blaastechnieken te gebruiken. Dit vereist echter wel een grote technische bekwaamheid en daar blijven ze aan werken.

Is er veel veranderd in de muziek sinds jullie oprichting?

Dat spreekt vanzelf. We hebben ons begrip van arrangeren verder ontwikkeld. Het aantal liedjes in andere talen is toegenomen. Multiculturalisme blijft het hoofdidee van de concerten. We proberen de effecten van verschillende culturen op elkaar te onderzoeken en te laten zien in onze concerten, een voorbeeld hiervan is het zingen in twee of meer talen. De positie van Kardes Türküler is ook veranderd. In de jaren negentig was alleen al het zingen in een bepaalde taal een politieke provocatie. Toch blijft het nog steeds nodig om vrede, verdraagzaamheid en een multiculturele politieke sfeer in Turkije uit te dragen en te blijven stimuleren.

Voor meer informatie over Kardes Türküler: www.kardesturkuler.com

